

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Проект відновлення Жовківська синагоги

Техніко-економічне обґрунтування

Country or Territory: **Zhovkva, Ukraine**

Name of organisation compiling the information: **Zhovkva Town Council**

Contact name: **Petro Vykhopen, mayor**

Email address: info@zhovkva-rada.gov.ua

Name and address of building or site: Revitalization of Jewish Synagogue

Зміст

1. Пояснювальна записка.....	3
1.1.Завдання проекту.....	3
1.2. Цілі проекту.....	3
1.3. Передумови.....	3
1.4. Поточний стан	5
1.5. Пропоновані фази проекту	5
1.6. Методика.....	6
1.7. Загальна оцінка фінансових потреб за фазами.....	7
2. Вступ.....	7
2.1. Технічна оцінка.....	7
2.2. Фінансова оцінка.....	8
2.3. Існуюча структура і умови.....	8
2.4. Пропозиції з планування.....	8
2.5. Відповідальні органи.....	9
2.6. Посилання.....	9
3. Масштаб роботи.....	9
3.1.Опис інвестиційних/проектних потреб.....	9
3.2. Модель реалізації та угода.....	9
3.3. Перелік рамкових умов.....	10
3.4. Наслідки і вигоди.....	10
3.5. Правові рамки.....	11
3.6. Соціальна та економічна досяжність.....	11
3.7. Стратегія реалізації та сталий ефект проекту.....	11
3.8. Довготривалість.....	12
4. Оцінка ризиків.....	12
5. Рекомендації/Висновки.....	13
6. Заходи та відповідальні особи/організації.....	13
Додатки.....	14

1. Пояснювальна записка

1.1. Завдання проекту

Створення Музею іудейської історії Галичини у будівлі Жовківської синагоги XVII століття

1.2. Цілі проекту

Відновлення будівлі синагоги і пристосування її під музейний комплекс

1.3. Передумови

Синагога знаходиться на півночі центральної частини сучасного міста Жовкви, на вул. Запоріжській, 8 на відстані 25 км від м. Львова.

Жовква – це мале місто з надзвичайно важливими об’єктами архітектурно-історичної спадщини. Місто Жовква започатковане у XVI столітті, у 1603 р. отримало Магдебурзьке право і свого часу було відомим містом, що збудовано на перетині європейських шляхів і культур. Три народи – українці, євреї та поляки творили неповторний колорит міської культури. Свідченням цього є об’єкти матеріальної і нематеріальної/духовної спадщини – Жовківський замок (1594-1605 р.), Костел св. Лаврентія (1606-1618 рр.), Монастир отців Василіан (1612 р.), Церква святої Трійці (1720), Синагога (1692 -1700 рр.).

Жовківська синагога - це ренесансово-барокова споруда оборонного типу кінця XVII століття. Вона є пам’яткою духовної спадщини, архітектури, історії та культури, що належить до національних пам’яток архітектури України (ох. № 389) і є окрасою Державного історико-архітектурного заповідника у м. Жовква.

Синагога - це будівля прямокутної форми (30,70x29,70 м) з міцними кам’яними мурами та потужними контрфорсами з північної та східної сторін, головна брила увінчана “краківським аттиком” з бійницями. Складається будівля з сіней, головної зали та двох прибудов – західної та південної (повністю зруйнована і потребує відновлення). Із західного боку до основного

приміщення прилягає двоповерхова галерея з трьома дверними прорізами. Головна (молитовна) зала площею 400 кв. м перекрита системою хрестових склепінь на підпружних арках, що опираються на чотири могутні колони круглого січення діаметром 1,7 м. Свого часу синагога у Жовкві була однією з найбільших і найкрасивіших синагог Європи у стилі ренесанс. Жовківська синагога є яскравим взірцем генези архітектурної організації синагог – заміна однієї опори-біми у головній залі на чотири опори, що значно зміцнює будівлю. Жовківська синагога – це об’єкт світового значення, вона занесена до списку Нью-Йоркського фонду світових пам’яток “100 пам’яток світу, які знаходяться в загрозовому стані”.

Будівля синагоги є однією з найбільших і найрепрезентативніших єврейських святинь в Європі, символом єврейської духовності і культури. Жовківська синагога - це матеріальний доказ співжиття євреїв, українців, поляків і після відновлення має стати віддзеркаленням позитивних сторін традиційного життя євреїв в Україні. Для цього у будівлі синагоги після її реставрації планується створити Музей іудейської історії Галичини.

Зараз триває пошук функцій майбутнього музею: проводяться обговорення та робочі зустрічі з заінтересованими сторонами (Жовківська міська рада, Державний історико-архітектурний заповідник у м. Жовкві, Громадська організація “Жовківський центр міського розвитку”, представники єврейських громадських організацій, активні громадяни міста); відбуваються пілотні заходи – концерти, планується експозиція довоєнних фотографій євреїв-жителів Жовкви. У жовтні 2015 р. в будівлі синагоги відбувся концерт камерного хору Веймарської вищої музичної школи ім. Ференца Ліста спільно з Львівською національною музичною академією ім. Миколи Лисенка. Жителі міста висловили захоплення концертом і побажання щодо проведення подібних заходів у будівлі синагоги після її реставрації на регулярній основі. Кількість жителів міста, які мають купівельну спроможність на такі заходи, оцінюється на рівні 1 тис. осіб.

Відновлення синагоги та створення в ній Музею іудейської історії Галичини створить передумови для розвитку туризму і паломництва у місті, сприятиме відкриттю нових робочих місць, виробництву сувенірної продукції, відновленню традиційних ремесел, приверне увагу науковців та діячів

культури шляхом проведення наукових і мистецьких заходів, стане місцем проведення фестивалів канторської музики.

1.4. Поточний стан

Синагога у м. Жовкві зараз не використовується за призначенням і знаходиться у стані призупиненого відновлення. Після відновлення синагоги у неї не має шансів функціонувати у подальшому як храм, бо у м. Жовкві вже не має єврейської громади. Вона була знищена під час Другої світової війни і був призупинений 350-річний розвиток єврейської культури у Жовкві. Синагога є символом єврейської духовності та культури, яка була логічною складовою галицької та європейської культури і має бути відтворена для нинішнього й майбутніх поколінь.

Потужні стіни синагоги збудовані з каменю і цегли. Головний молитовний зал розділений чотирма круглими колонами, що підтримують дев'ять хрестових склепін'я і ділять залу на дев'ять частин. На східній стіні збереглася ніша для зберігання сувоїв Тори, яка декорована бароковою ліпниною. Тут ще досі збереглися фрагменти рослинних та геометричних орнаментів. Стіни зсередини сірі, одноманітні, від яких віє сирістю і холодом. Вони пошарпані, в багатьох місцях обвалені. Віконні отвори великі, розташовані високо, вікна відсутні або частково зруйновані. У західній прибудові відсутній дах. Південна прибудова зруйнована і потребує відновлення. Освітлення синагоги лише природнє, опалення не має. Дах синагоги перекритий у 2003 р. мідною бляхою, але відсутні водоприймачі та стоки. Це призводить до руйнації споруди від опадів. Над західною прибудовою облаштовано тимчасовий дах.

Навколо синагоги вирує міське життя. Вулиця Запоріжська, на якій розміщена синагога, відкрита для двох стороннього руху транспорту; на вулиці розміщені продуктові магазини, місця для паркування автомобілів відсутні. Біля північної стіни синагоги розміщено невеликий стихійний ринок. Найближчий до синагоги готель (50 номерів) розміщений на відстані 100 м. У перспективі міська рада планує зробити вулицю Запоріжську пішохідною, ліквідувати стихійний ринок і впорядкувати простір навколо синагоги.

1.5. Пропоновані фази проекту

Відновлення будівлі синагоги і пристосування її під музейний комплекс є довготривалим проектом. Він буде реалізовуватись за такими фазами:

- планування майбутнього функціоналу синагоги (обговорення, робочі зустрічі), проведення пілотних заходів (концертів, інсталяцій) і створення лапідарію;
- розробка просторової концепції прилеглих до синагоги територій;
- проведення ремонтно-будівельних робіт із збереження об'єкту (облаштування водоприймачів і стоків, відновлення вікон і дверей, облаштування постійного даху на західній прибудові);
- реставрація фасадів;
- реставрація інтер'єру;
- відтворення південної прибудови;
- відбудова колишньої єврейської духовної школи (з південної сторони синагоги) і пристосування її під туристично-паломницький центр;
- пристосування будівлі синагоги під музейний комплекс;
- вертикальне планування і благоустрій прилеглої до синагоги території.

1.6. Методика

Для успішної реалізації проекту буде утворена Координаційна рада. До її складу увійдуть представники єврейських громадських організацій, активні жителі міста, Жовківський міський голова, керівник Державного історико-архітектурного заповідника у м. Жовкві, громадські діячі та експерти. Мета діяльності Координаційної ради – узгодження інтересів заінтересованих груп з відновлення синагоги та подальшого її функціонування у якості Музею іудейської історії Галичини.

З метою формування у жителів міста нових ціннісних орієнтирів щодо будівлі синагоги біля неї будуть проводитись експозиції фотографій, інсталяції з традиційного життя євреїв у Жовкві та їх порятунку під час війни.

У першу чергу в синагозі будуть проведені роботи з її збереження – облаштовані водоприймачі та стоки, реконструйовані вікна і двері, відтворений дах над західною прибудовою.

Реконструкція фасадів та інтер'єру буде проводитись за участі і нагляду фахівців з відновлення синагог.

Пристосування приміщення синагоги під музейний комплекс буде проводитись за проектом розробленим і затвердженим Координаційною радою з врахуванням обмежень до будівель, які є національною історичною спадщиною. В середині синагоги передбачається організувати динамічний музейний простір.

Для підготовки території під лапідарій будуть залучатися місцеві жителі. Громадська організація Жовківський центр міського розвитку буде організовувати толоки з очистки території та облаштування її під лапідарій. Школярі старших класів у шкільних майстернях будуть виготовляти елементи накриття для лапідарію.

Жителі міста будуть постійно інформуватися про плани реконструкції синагоги та її перетворення на музей і будуть залучатися до обговорення цих планів.

1.7. Загальна оцінка фінансових потреб за фазами

Фаза	Кошти, Євро
Планування майбутнього функціоналу синагоги (обговорення, робочі зустрічі), проведення пілотних заходів (концертів, інсталяцій) і створення лапідарію	2100
Розробка просторової концепції прилеглих до синагоги територій	2500

Проведення ремонтно-будівельних робіт із збереження об'єкту, у т.ч.:	174551.86
а) облаштування водоприймачів і стоків;	9789.10
б) відновлення вікон і дверей;	34482.76
в) заміна тимчасового і облаштування постійного даху на західній прибудові	130280
Реставрація фасадів, включно з встановленням освітлення, охоронної і протипожежної сигналізації та опалення	241379.31
Реставрація інтер'єру	93060
Відтворення південної прибудови	251341.25
Відбудова колишньої єврейської духовної школи (з південної сторони синагоги) і пристосування її під туристично-паломницький центр. Площа будівлі – 1000 кв. м	651390
Пристосування будівлі синагоги під музейний комплекс	65140
Вертикальне планування і благоустрій прилеглої до синагоги території	103448.28
Разом	1584910.7

2. Вступ

2.1. Технічна оцінка

Будівля синагоги в основному збережена від природньої руйнації, облаштовано мідний дах над її головною частиною і змонтовано тимчасовий дах над західною прибудовою.

Збереження будівлі синагоги потребує подальшого проведення ремонтних і реставраційних робіт:

- завершення робіт по покрівлі даху і облаштування водоприймачів і стоків;
- реставрація і встановлення вікон і дверей.

У подальшому будуть проводитись інші роботи з відновлення будівлі синагоги:

- реставрація інтер'єру, облаштування освітлення, охоронної та проти пожежної сигналізації й опалення;
- ремонт і реставрація західної прибудови;
- реставрація фасадів;
- відтворення південної прибудови;
- благоустрій території;

2.2. Фінансова оцінка

Реалізація проекту відновлення будівлі синагоги і створення в ній Музею іудейської історії Галичини потребує 1584910,7 євро. Залучити одразу такі кошти є малоімовірним. У зв'язку з цим проект буде реалізовуватися за фазами і кошти на їх реалізацію будуть залучатись відповідно до бюджетів кожної з фаз.

2.3. Існуюча структура і умови

По будівлі синагоги є плани приміщень, фотографії фасадів та інтер'єру. Це створює сприятливі можливості для відновлення первинного вигляду синагоги.

Всі матеріали, які необхідні для відновлення будівлі синагоги і створення в ній Музею іудейської історії Галичини доступні в Україні і не має проблем з їх закупівлею та доставкою.

2.4. Пропозиції з планування

Проектна документація з реставрації синагоги знаходиться в Державному історико-архітектурному заповіднику м. Жовква, директор – Герич Володимир Петрович, тел. +380502793764

Пропозиції з планування і креслення можуть бути надані додатково.

2.5. Відповідальні органи

Відповідальним за збереження і проведення реставрації синагоги є Державний історико-архітектурний заповідник м. Жовкві, директор – Герич Володимир Петрович, тел. +380502793764

Після завершення реставрації та створення у будівлі синагоги Музею іудейської історії Галичини Державний історико-архітектурний заповідник м. Жовкві буде відповідати за його комерціалізацію та функціонування.

2.6. Посилання

Документальні джерела:

[https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D0%B0_\(%D0%96%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B2%D0%B0\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D0%B0_(%D0%96%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B2%D0%B0))

http://www.ji.lviv.ua/n67texts/Synagoga_Zhovkvy.htm

<http://dyvys.info/2016/06/30/chy-stane-zhovkivska-synagoga-tsentrom-yevrejskoyi-kultury-galychyny-foto/>

http://ua.igotoworld.com/ua/poi_object/13844_zholkovskaya-sinagoga.htm

- Синагоги України. Спеціальний випуск інституту Укрзахідпроектреставрація, Львів: Видавництво Центр Європи, 1998, с. 72-74. ISBN 9669506622.
- Архів інституту Укрзахідпроектреставрація, справа Ло-60/4.
- Schall J. Dawna Żółkiew i jej żydzi, Lwów, 1939.

3. Масштаб роботи

3.1. Опис інвестиційних/проектних потреб

Цілями проекту є відновлення будівлі синагоги і пристосування її під музейний комплекс. Відновлення первинного вигляду синагоги потребує залучення фахівців, які мають досвід відновлення синагог в Європі та пристосування їх під музеї. Планування реставраційних робіт потрібно буде проводити спільно з плануванням робіт з пристосування будівлі синагоги під музейний комплекс. Ці два види робіт мають бути взаємно інтегровані в єдиний план виконання робіт. Відновлення будівлі синагоги і створення в ній музею буде активно висвітлюватися у соціальних мережах, на сайті міської ради, в інформаційному туристичному центрі м. Жовкви і м. Львова, адресно скеровуватись у наукові та єврейські організації. Це сприятиме розвитку туризму у м. Жовкві та створенню нових робочих місць.

3.2. Модель реалізації та угода

Реалізовувати проект буде Державний історико-архітектурний заповідник у м. Жовкві за підтримки Жовківської міської ради і Громадської організації “Жовківський центр розвитку міста”. Ця установа має успішний досвід управління проектами відновлення історичної спадщини у т.ч. синагоги . Керівництво цієї установи є спроможним ефективно реалізовувати проект реставрації та перетворення Жовківської синагоги у Музей іудейської історії Галичини.

3.3. Перелік рамкових умов

Жовківська синагога є національною пам'яткою архітектури. На неї розповсюджуються обмеження щодо зміни цільового призначення та відновлювальних робіт.

Режим використання будівлі синагоги має бути погоджений з Міністерством культури України. Вибраний спосіб використання будівлі має забезпечити збереження її матеріальної автентичності, просторової композиції, а також елементів обладнання, упорядження та оздоби.

3.4. Наслідки і вигоди

Вигоди реалізації проекту мають гуманітарний, соціальний та культурний аспекти. Жителі міста отримують додаткову можливість для задоволення своїх освітніх і культурних потреб; покращиться туристична привабливість міста. Наслідком проекту буде посилення і розширення ділової активності малого бізнесу (відкриття нових ресторанів, готелів, сувенірних майстерень і крамниць тощо), відкриття нових робочих місць.

3.5. Правові рамки

Нормативно-правова база України є сприятливою для проекту. Обмеження, які встановлюються Законом України “Про охорону культурної спадщини”, вимагають відновлювати будівлю синагоги відповідно до її матеріальної автентичності та узгоджувати її подальше використання з органом охорони спадщини. Саме це передбачено у проекті.

3.6. Соціальна та економічна досяжність

Музей, який планується створити у будівлі синагоги буде задовільняти освітні та культурні потреби не лише жителів міста, а й туристів. Відновлена синагога і діяльність створеного у ній музею збільшать притік туристів у місто, сприятимуть започаткуванню креативних заходів – форумів, конференцій, фестивалів канторної музики, хорових духовних співів, відкриттю нових робочих місць. Соціальна та економічна досяжність проекту є високою.

3.7. Стратегія реалізації та сталий ефект проекту

Для реалізації проекту пропонуються такі заходи:

- створення Координаційної ради проекту;
- проведення обговорень з заінтересованими сторонами щодо майбутнього функціоналу синагоги (обговорення, робочі зустрічі), проведення пілотних заходів (концертів, інсталяцій) і створення лапідарію;
- розробка просторової концепції прилеглих до синагоги територій;
- проведення ремонтно-будівельних робіт із збереження об'єкту (облаштування водоприймачів і стоків, відновлення вікон і дверей, облаштування даху на західній прибудові);
- реставрація фасадів;
- реставрація інтер'єру;
- відтворення південної прибудови;
- відбудова колишньої єврейської духовної школи (з південної сторони синагоги) і пристосування її під туристично-паломницький центр;
- пристосування будівлі синагоги під музейний комплекс;
- вертикальне планування і благоустрій прилеглої до синагоги території;
- промоція синагоги, музею та заходів, які будуть відбуватись у відновленій будівлі та навколо неї.

3.8. Довготривалість

Стійкість проекту буде забезпечена за допомогою планування діяльності музею, розроблення щорічного календаря заходів у відновленій будівлі синагоги, візуалізації та поширення звітів про проведені заходи, включення заходів музею у загальноміський календар подій. Інформація про відновлену будівлю синагоги і заходи в ній буде поширюватися серед туристичних операторів України та Європи.

4. Оцінка ризиків

Головною загрозою для будівлі синагоги є кліматичні чинники – дощ, сніг, вітер та зміна температурного і вологісного режиму в середині приміщення, що призводить до руйнації будівлі та унеможлиблює її реставрацію.

Головним ризиком є відсутність державного фінансування на збереження національної архітектурної пам'ятки будівлі синагоги, що погіршує існуючий стан будівлі. Проведення робіт по збереженню будівлі синагоги є терміновим.

Ризик тривалого залучення коштів на відновлення синагоги оцінюється як помірний.

5. Рекомендації/висновки

Роботи з відновлення будівлі синагоги і створення в ній музею потрібно розпочинати з комунікаційних і культурних заходів та інсталяцій. Результати цих заходів потрібно розміщувати на сайті міста.

Одночасно з комунікативними заходами потрібно проводити заходи для залучення коштів на збереження будівлі.

Рекомендується широко висвітлювати значення синагоги у житті міста в минулому та після її реставрації (соціальні мережі, сайт міста, тематичні зустрічі з школярами та молоддю).

6. Заходи та відповідальні особи/організації

№	Заходи	Відповідальні
1	Створення проектної команди	Державний історико-архітектурний заповідник у

		м. Жовкві
2	Планування робіт і закупівлі	Державний історико-архітектурний заповідник у м. Жовкві
3	Проведення реставраційних робіт і закупівлі	Державний історико-архітектурний заповідник у м. Жовкві
4	Підписання рамкової угоди з заінтересованими організаціями	Державний історико-архітектурний заповідник у м. Жовкві
5	Технічна підтримка сайту (після реставрації та створення музею)	Музей іудейської історії Галичини

Community-led Urban Strategies in Historic Towns (COMUS)

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Фото 24.11.2016 г.

Community-led Urban Strategies in Historic Towns (COMUS)

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Фото 24.11.2016 г.

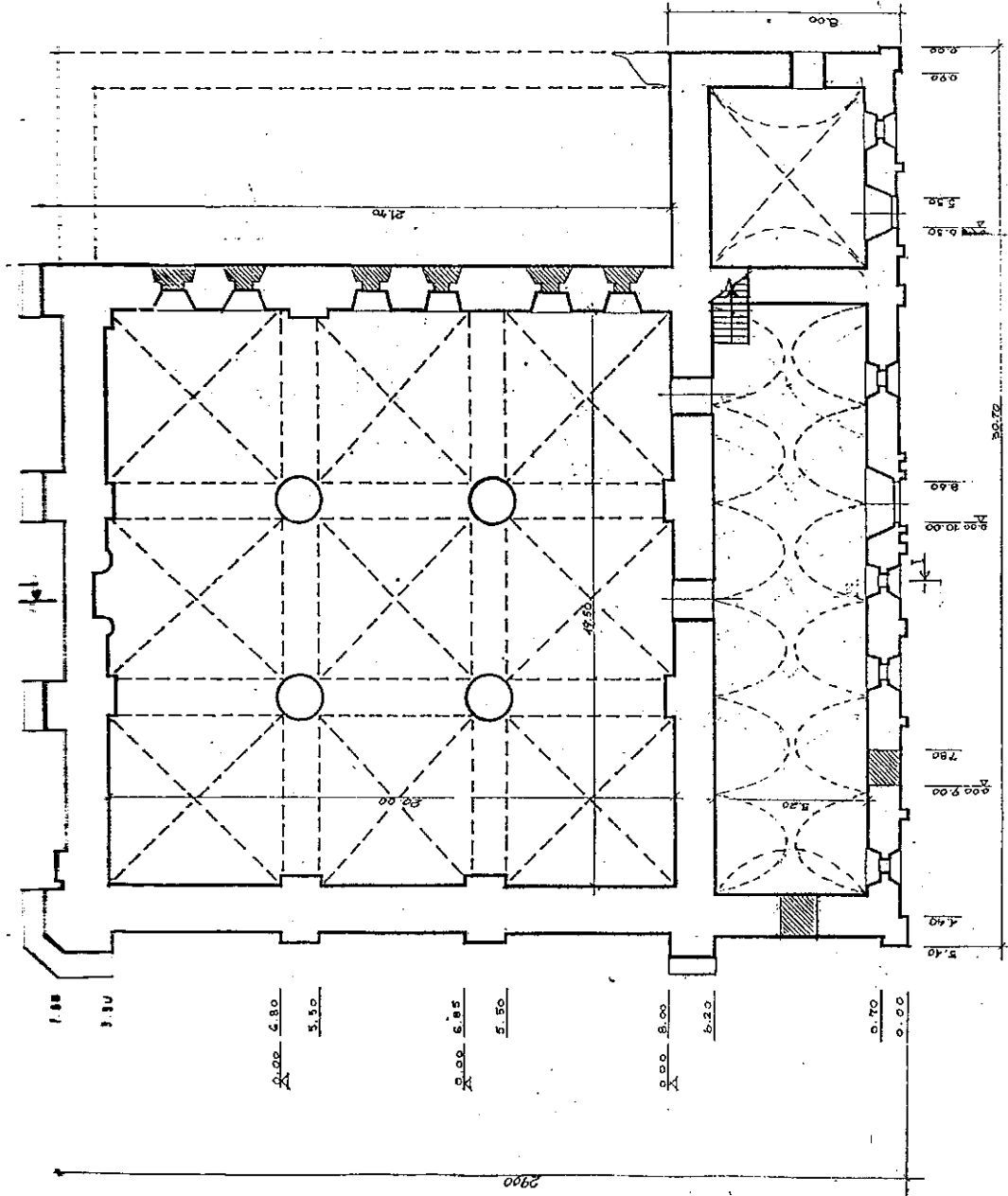
Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Zhovkva synagogue. First floor plan.

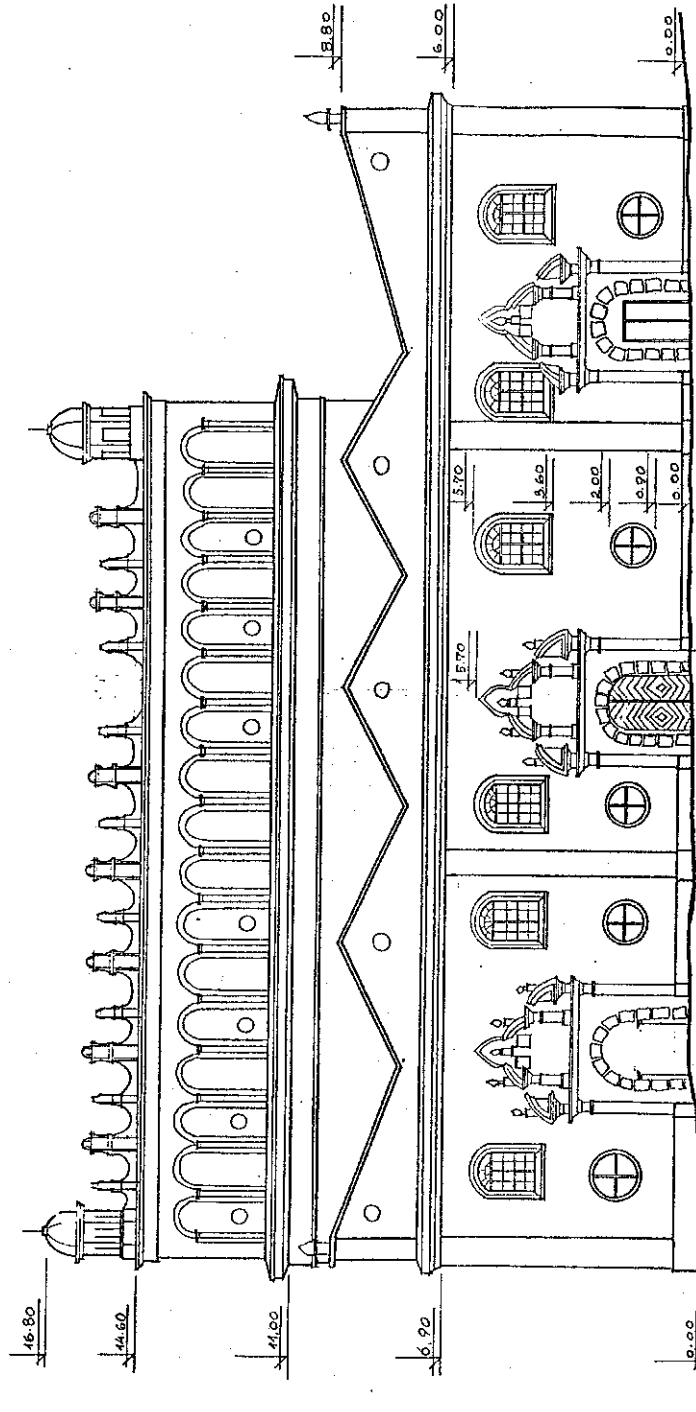
Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Zhovkva synagogue. The western facade.

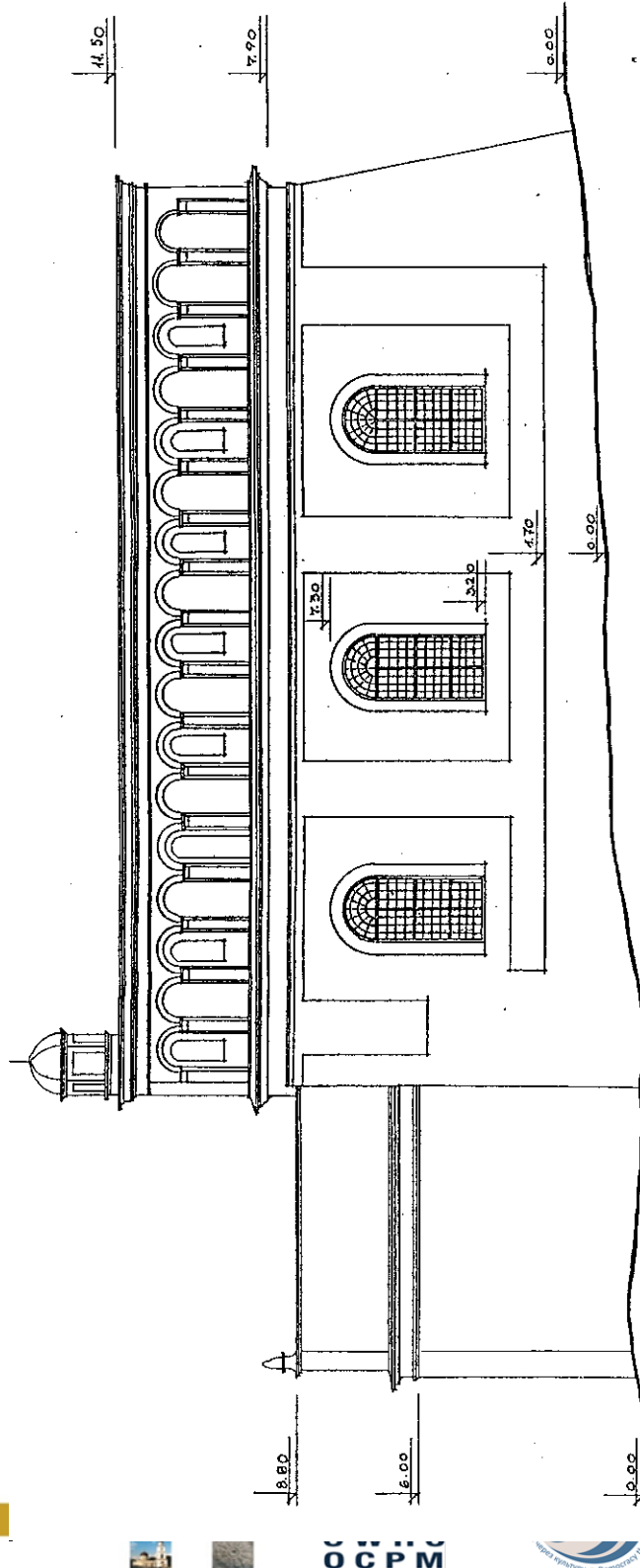
Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Zhovkva synagogue. The southern facade.

ОСРМ

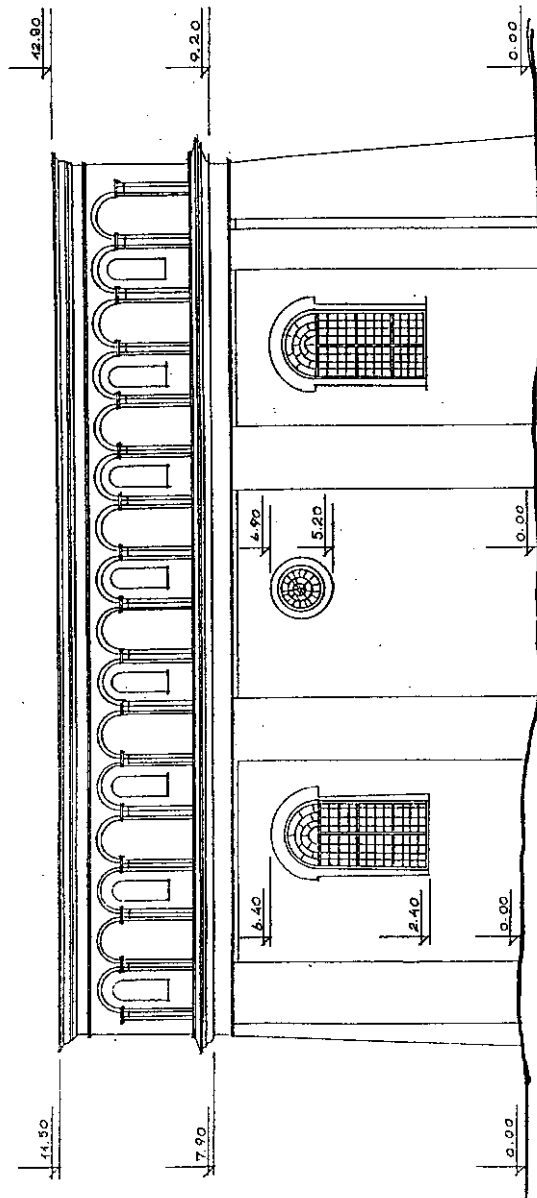
Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Zhovkva synagogue. The eastern facade.

Community-led Urban Strategies in Historic Towns (COMUS)

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

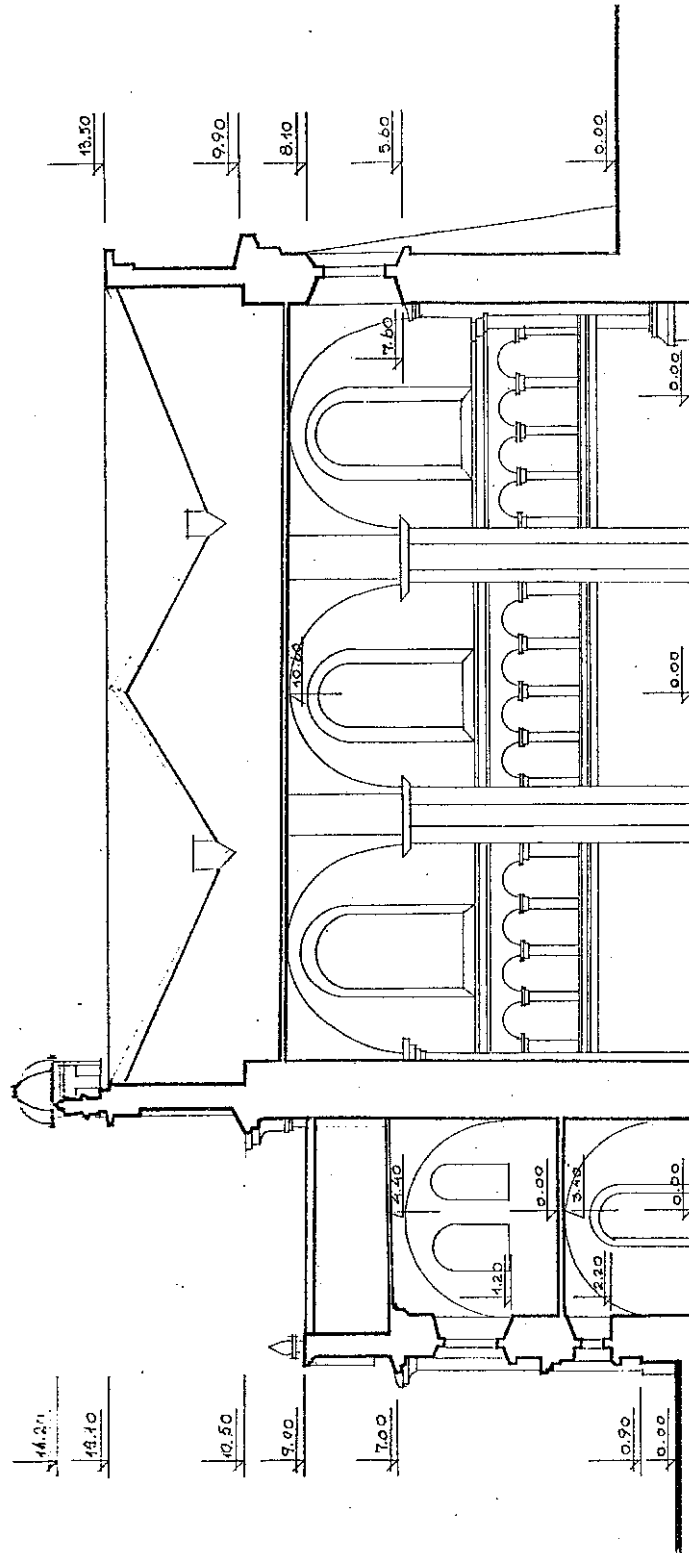
Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Zhovkva synagogue. Vertical cutting.

Community-led Urban Strategies in Historic Towns (COMUS)

Анатолій Чемерис a_chem@i.ua
Валентина Дем'ян

підпис і дата

КАРТА м. Жовква (★ - місце знаходження синагоги)

